...er-Kielcer Leben № 2 (292) „Nal. pocz. uiszczone ryczałtem" הײַנט 8 זײַטן VII יאָרגאַנג

ראַדאָמער-קעלצער לעבען

Radom Piątek 10 Stycznia 1930

ראַדאָם, פרײַטאָג י׳ טבת תר״ץ

פרײַז 25 גראָשען.

Redakcja i Admistracja
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אַנאָנסען פרײַזן

אײן מילימעטער שורה: פאַר׳ן טעקסט 40 גר.
„ „ „ „ אין „ 60 „
„ „ „ „ נאָכ׳ן „ 25 „

די ערשטע און לעצטע זײַט צװײמאָל 3 שפּאַלטן, אין טעקסט 4

צו דער פאַרלאָבונג פון אונזער ליבען ברודער און שװאָגער
נתן לאַנדױ מיט פרל׳ מאַניע טאַנדעטניק
װינשען מיר פיעל גליק. זאָל זײַער מזל שײַנען װי די ליכטיגע זון און פרײלעך, זאָלט ליבען טאַטער װינשען מיר מזל-טוב און פיעל נחת.
יעקב לאַנדױ עט פרוי.

א האַרציגען מזל-טוב װאונש איך מײַן נאָהנטסטען פרײנד
ה׳ איסר ליפּשיץ מיט זײַן פרוי
צו די חתונה פון זײער ליבען זוהן
שלמה מיט פרל׳ מאַניע קאָנטאָראָװיץ
(אין מאָנטרעאַל)
דעם ײנגען פּאָרל װינשען מיר א צופרידען און א גליקליך צוזאַמענלעבען.
יעקב העכטמאַן מיט זײַן פאַמיליע.

צו די חתונה פון אונזער ליבען ברידערן-זוהן שלמה ליפּשיץ מיט פרל׳ מאַניע קאָנטאָראָװיץ,
װעלכע קומט פאָר אין מאָנטרעאַל דעם 12|1 1930
װינשען מיר דאָס זײַער לעבענס-װעג זאָל מיט עװיגעס גליק בעצירט זײַן.
אברהם און ישראל העלפּמאַן עט פאַמיליע.

יהודית
— און —
הולופורנוס

צו דער פערלאָבונג פון מײַן ברודערן-טאָכטער פרל׳ מאַניע טאַנדעטניק מיט ה׳ נתן לאַנדאו
װאונשען מיר עװיגעס גליק און צופרידענהײט.
דוד בער טאַנדעטניק עט פאַמיליע.

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל אונזערע געעהרטע חברים
שלמה און יעקב פישמאַן
צוליעב דעם פריהצײַטיגען טױדט פון זײער ליבע שװעסטער
הינדה ה. ע.
זאָלען זײ א טרײסט געפינען אין זײער געזעלשאַפטליכער ארבײט.
דאַמען-פאַך-סעקציע
בײַם שנײַדער-מײַסטער-פעראײַן
אין ראַדאָם.

די פערװאַלטונג פון ראַדאָמער בית-יתומים
אַרדענט-אײַן א גראַנדיעזען
מאַסקען-באַל
דעם 25-טן סטיצין 1930
אין די זאַהלען פון טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי"
א ערשטקלאַסיגער אָרקעסטער
א רײַך-אײַנגעאָרדנעטער בופעט מיט ביליגע פרײַזען
צוגענגליך פאַר אַלעמען
און פערשידענע אַטראַקציעס.
בעמערקונג: די רײנע הכנסה פון באַל איז צו פערשטאַרקען די קאַסע פון בית-יתומים.

די פלאַנצען-פוטער
„אַמאַדאַ"
האָט דעם זעלבען טעם
װי נאַטירליכע פוטער

Przedstawiciel:
J. ZYLBER
RADOM,
DŁUGA 5 — telef. 580

די גמילת-חסד-קאסע ברויך אויסגעברייטערט ווערן.

זינט אייניגע יאהר עקזיסטירט ביי דער ראדאמער קהלה א גמילת-חסד-קאסע.

אין וואס פאר א זין עס דריקט זיך אויס די דאזיגע הילפס-קאסע און אין וואס עס בעשטעהט די אייגענטליכע אויפגאבע איהרע — וועגן דעם איז אפילו א איבריגע זאך צו רעדען. אלע ווייסען, איבערהויפט די, וואס געניפען פון צייט-צו-צייט פון די הלואות, וואס די גמילת-חסד-קאסע טיילט פונאנדער, אז די אינסטיטוציע, טראגט איהר קליינעם בעשיידענעם פערנעם און ביי איהרע בעשרענקטע מעגליכקייטען, בעדייט זי דאך א געהיטע מאטעריעלע בעלייכטערונג פאר א גרויסען טייל פון דער ראדאמער יודישער בעפעלקערונג.

מען מוז מודה זיין, אז די ערשטע איניציאטארען, וואס האבען נעלעגט דעם גרונד-שטיין פאר אט דער נייער ביי אונז אין שטאדט אינסטיטוציע, האבען בעת דער שאפונג געהאט אויפ'ן געדאנק א געוויסען סיסטעמאטישען פלאן ווי אזוי אויסצובויען אזא פלאצובקא. מעגליך, אז די גרינדער האבען דערביי געהאט בדעה איינצופיהרען נייערע רעפארמען וואס זאלען ענטשפרעכען און זיין צוגעפאסט צו דער היינטיגער ווירטשאפטליכער סיטואציע אין אלגעמיין און בפרט צו דער שווערער עקאנאמישער לאגע פון יידישען מיטעל-קלאס. מיר גלויבען, אז די מעניען האבען געהאט א אויפריכטיגען ווילען אין א חוץ דעם תופש געווען דעם אומגעהוירען קריזיס אין יודישען לעבען. זיי האבען געוואלט עפעס טוהן כדי אויף א וואסערער נישט איז אופן צו לינדערען דעם געלד-דוחק.

אין פאקטיש דורך דער צייט, וואס די גמילת-חסד-קאסע עקזיסטירט האט זי שוין פיעל טובות געטוהן פערשידענע מענשען, ארויסהעלפענדיג זיי זיי מיט געוויסע סומעס אין א נויטיגען מאמענט. אבער דאס איז א קליינער טראפען אין דעם גרויסען ים צרות. דורך דער צייט האט די גמילת-חסד-קאסע געברויכט שוין האבען אויסגעוואקסען אין א מעהר-אנגעהעווידיגע, פערנעמרייכע הילפס-אינסטיטוציע מיט א פילפאך-אויסגעברייטערטע טהעטיגקייט, וואס זאל לאזען פון זיך הערען מיט א חשוב'ן אינהאלטספולען אבקלאנג און וואס זאל גלייכצייטיג ציהען אויף זיך די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט הן פון די נותנים, פון די וואס צאהלען פאר דער גמ"ח-קאסע והן פון די, וואס גענוסען פון איהר.

מיר מיינען דא נישט קיינעם צו קריטיקירען און מיר זענען כלל נישט אויסען עמיצען פארצווארפען, אז ער איז נישט בערופען צו זיין ארבייט. גראד פערקעהרט, מיר בעציהען זיך מיט גענוג פיעטעט צו די עטליכע ח"ה, וואס שטעהען אין דער שפיץ און פיהרען אן מיט דער גמ"ח-קאסע. מיר ווייסען גענוג אבצושאצען זייערע איבערגעגעבענע ארבייט און אויך דעם ווערטה פון דער ארבייט גופא.

מיר האלטען אפער, אז די פאקטישע פיהרער האבען די גרויס פון די ערטיילטע הלוואות געברויכט פערגרעסערען. ס'איז זעהר אמת, אז אויך 100 זלאטעס שפילען היינטיגע צייט א בעדייטענדע ראליע. דאס איז זעהר ריכטיג. ווען א מענש נויטיגט זיך אין אזא סומע און, אז ער בעקומט זי אהן פראצענט און אויף אויסצוצאהלען אין צוגענגליכע ראטעס — איז עס פאר איהר וואס אנ'אנית ממש א רעטונג, און אזעלכע דעקלאסירטע יודען געפינען זיך היינטיגע צייט צום בעדויערען א גאנץ סך. אזא סומע פון 100 זל. מעג זי זיין א פערהעלטניסמעסיג-קליינע סומע געלד. איז זי אבער אין פיעל ערנסטע פאלען א הוצלה פורתא, א אנשפארמיטעל אויף מאמענטאלע חילף. מיר ווייסען עס און שוין דאס אליין איז א גרויסע זאך. ווי ס'זאל אבער נישט זיין, האט דער קאפיטאל געברויכט געמען די איניציאטיוו אויך אין אנ'אנדער ריכטונג, און ווענדען זיין בליק צו דער מעהר ס חרישער קלאס און ארבייטענדיגען עלעמענט, וואס ראנגעלט זיך מיט די לעצטע כחות צו בלייבען שטעהן אויף די פיס.

ווען מ'בארגט ארויס א קליינעם סוחר, אדער בעל מלאכה אנ'אהנפראצענטיגע הלוואה פון 300—400 און 500 זל. אויף צוריקצוצאהלען אין ראטעס קען מען אזעלכע יודען פשוט ביים לעבען דערהאלטען און זיי קאנען זיך אפשר ראטעווען פון אונטערגאנג. אין בעצוג צו אזעלכע מענשען ווערט גענייגט דער אמת'ער זין פון די ווערטער „גמילות חסדים" און טאקע אין דער ריכטונג דארף אונטערגענומען ווערען אנ'אקציע מצד דער אנפיהרערשאפט פון דער גמ"ח-קאסע.

מיר גלויבען, אז ווען דער קאמיטעט זאל פראקלאמירען אזא אקציע ווער זי געשטיצט ווערען פון אלע יודישע איינוואהנער אין שטאדט. ס'וועט זיך קיינער נישט אבזאגען פון צו זיין בעטייליגט אין אזא וויכטיגע אונטערנעהמונג. אויסער דעם, אויב פאר דער זאך וועט געפינען ווערען די געהעריגע פערשטענדניש. וועט אויך דער „דזוינט" צו-הילף קומען און בייטראגען אנ'אנגעוועהענע שטיצע-פאנד. געהענדיג אויף די צוויי הענט קאן געמאלט זיין, אז דער טהעטיגקייטס-געביעט פון דער גמילת-חסד-קאסע ביי דער קהלה זאל אויסגעברייטערט ווערען און ארויסברענגען פון זיך גרעסערע לייסטונגען. זאל דער קאמיטעט וועגען דעם א טראכט טוהן. פיעל איניציאטיוו אין דער היגזיכט קאן מען ערווארטען פון בעקאנטען געזעלשאפטליכען טוער, ה' ישראל דיאמענט, וועלכער פיהרט-אן מיט דער גמ"ח-קאסע, און געוויס שטויסט ער זיך אן אין זיין פראקטיק, אויף אזעלכע מאמענטען, וואס ענטפלעקען די גרויזאמע נויט פון מיטעלען סוחר, קליינהענדלער און בעלי מלאכה, וואס נעמען אפשר אנ'הלואה פון 100 זל. אבער דאס איז נאר אויף חיי שעה און נישט צום האנדעל, אדער ווערקשטעל. דערצו איז 100 זל. ווייניג. אויף איינצוטראגען א מינימאלע גינסטיגע ענדערונג אין מצב פון געדרוקטען און רואינירטען סוחר, אדער בעל-מלאכה, כדי צולאזען זיי כאפען דעם אטהעם אין דעם פינסטערען, טריבען בין השמשות פון רואינירענדיגען קריזיס — דערצו איז נויטיג פערהעלטניסמעסיג-גרעסערע שטיצעס אין פארם פון אהנפראצענטיגע הלוואות אויף לייכטע בעדינגונגען. דער דאזיגער ענין איז היינט אקטועל שבאקטועל און בעט זיך פשוט: דרשני. וואלט טאקע זעהר צוועקמעסיג געווען, אז דער קאמיטעט פון דער גמילת-חסד-קאסע זאל זיך דערמיט ערנסט פעראינטערעסירען, אנהויבענדיג אין דער ריכטונג קאנקרעטע שריט.

ב. צוויג.

אברהם אלי (מלמד) צוקער ז"ל

פאריגע וואך, דינסטאג, האט מען בעגלייט צו אייביגע רוה א יוד, וועלכער האט ערצויגען א צוויי דריי דורות און זיי מדריך געווען אויפ'ן ריינסטען, נאציאנאלען, יודישען פאלקסטימליכען לעבענס-ארט.

אלס תלמיד, איינער פון אנ'ערך א גרעסערע פאר טויזענד, וועלכע דער פערשטארבענער האט אין די קינדער יאהרען בעגייסטערט און הארציג ארייגעקנעלט תורה, נביאים וכתובים, האב נישט געקענט פיהלען אין מאמענט ווען עס איז מיר אויסגעקומען נישט לאנג עפענטליך צו אימפראוויזירען נביא יחזקאל'ס „כויטען טהאל". וואס איך האב געלערנט ביי מיין רבין, ר' אברהם אלי' — אז עס טיילט מיך מיט'ן מאמענט פון אבגעבען דעם לעצטען כבוד דעם פערשטארבענעם קוים 48 שעה.

מיינע זכרונות פערטראגען מיך אין א צייט ווען רבי אברהם אלי האט אונז געלערנט אויפ'ן וואעל. אין כמאפ'ס הויז אין דעד גידער, שפעטער אין לאקאל פון דעם היינטיגען האנדווערקער-פעראיין, נאך שפעטער אין לאקאל וועלכער געהט ארויס אויף ספארא קראקאווסקא נעבען געוועזענעם קאנאל און בריק מיט דער סוכה אין גארטען אין גרויסען געריימען הויף, וואו מיר קינדער האבען אזוי וואויל געשפיעלט און קינדעריש פערברענגט אין שמועסען די קליינע קינדער-יאהרען.

איך דערמאהן מיר דעם רבין אברהם אלי ע"ה, וואו ער פלעגט אויסזוכען דעם ויקטן מלון (ווערטער-בוך) אין העברעאיש-רוסיש און פלעגט אונז לערנען נאך דאן ווען העברעאיש האט נאך פאר אונז קינדער נישט געהאט דעם רענעסאנס כאראקטער און פאקס-ערציהערישע בעדייטונג, וואס היינט, און געלערנט האט ער אהן קונצען, עהרליך, געטריי, אלעס וואס מען האט פון א דעמאלדיגען מלמד געפאדערט און נישט געפאדערט. ער האט אונז אויך געפלעגט אין רייםמען יודיש צעגלייך מיט אנדערע לשונות ערנסט, פעהארצט אין אזוי זיס, חי זיין גאמען צוקער, איז געהעוען.

אז איך דערמאן מיך די דאזיגע

צי קענען האנדווערקער-מכשירים און מאשינען סעקוועסטירט ווערען דורכן סעקוועסטראטאר.

א געריכט'ס אדער א אדמיניסטראטיווע עקזעקוציע טאָר נישט דעם ציעל צו רואינירן דעם בעל-חוב, איהר אויפגאבע איז נאָר איהם צו צווינגען צו ערפילען די פרעטענזיעס פון דעם בעגלויביגער, און דעריבער אויב דער קאמארניק פארנעמט זיינע בעוועגליכע זאכען, מוז ער איהם איבערלאָזען די זאכען, וועלכע זענען אונבעדינגט נויטיג צו פיהרען זיין הויזווירטשאפט און די מכשירים, וועלכע זענען אונבעדינגט נויטיג צו פיהרען זיין אינטערנעהמונג, דעריבער זענען אין דער ציוויל-פראצעדור אויסגערעכענט א גאנצע רייהע זאכען, וועלכע קענען נישט רעקווירירט ווערען דורך דעם געריכט, אדער אדמיניסטראציע.

אין וואס פאר א גרעניצען אבער זע-נען בעפרייט האנדווערקער ארבייט'ס-מכשירים פון געריכט'ס, אדער אדמי-ניסטראציע-רעקוויזיציע.

דער 118 § פון דער ציוויל-פראצעדור פונקט 5 לויטעט ביי: ארטיסטען, האנד-ווערקער, אינדוסטרי-ארבייטער און ביי אנדערע פערזאנען, וועלכע פערדינען דורך האנט-ארבייט, קענען נישט ווע-רען צוגענומען זאכען, וועלכע זענען נויטיג צו דער ווייטערדיגער פערזענ-ליכער פערדינסט-בעשעפטיגונג.

עס איז פערשטענדליך, אז אויב דער בעל-מלאכה וועט האבען אין א גרויסע צאהל מכשירים פון איין גא-טונג, קען א געוויסע צאהל סעקוועס-טרירט ווערען, נאָר עס מוז אזא צאהל בעפרייט ווערען פון סעקוועסטער, וועל-כע איז נויטיג צו דער ווייטערדיגער פיהרונג פון ווערקשטאט, אדער צום ווייטערדיגען פערדינען. עס איז ווערט אונטערצושטרייכען, אז דער אוסטאוו קען דא האבען אין זינען נישט נאָר קליינע מכשירים צו דער ארבייט, נאָר אויך אלע מאשינען, וועלכע זענען נוי-טיג אין דער האנדווערקער-אינדוסטריע און אפילו מאשינען מיט מאטאר-קראפט.

א גרויסע צאהל האנדווערקער-ווערק-שטאטען האבען זיך שוין פערזאָרגט אין א גאנצע רייהע טעכנישע אויסבע-סערונגען, כדי צו פערגרעסערען די פראָדוקציע און אויסבעסערען די אר-בייט גופא, כדי צו קעמפען מיט דער פאבריק'ס-קאנקורענץ. צונעמענדיג ביי די היינטיגע צייטען ביי אזא ווערק-שטאט זיינע טעכנישע אויסבעסערונ-גען, מאשינען א. א. וו. און צווינגען איהם זיך אומצוקעהרען צו זיינע בע-פאריגע האנד-מאשינען, איז דאס זעל-בע, וואס רואינירען זיין ווארשטאט און זיין ווירטשאפטליכע עקזיסטענץ. אזא ווערקשטאט וועט נישט אויסהאלטען די קאנקורענץ פון אנדערע ווערקשטאטען פון איין זייט און פון דער אנדערער זייט די קאנקורענץ פון די פאבריק.

דעריבער, אז די בעטרעפענדע פאר-שריפטען פון דער ציוויל-פראצעדור האבען פאר א ציעל צו פערטיידיגען דעם בעל-חוב פון א ווירטשאפטליכען רואין, איז ממילא אין די יעצטיגע בעדינגונגען ווייזט זיך ארויס פאר נויטיג, דאס די פארשריפטען זאלען פערהיטען נישט נאָר קליינע און האנד-מכשירים, נאָר אויך די אין דער מלא-כה בענוצטע מאשינען, אפילו אזעלכע, וועלכע זענען דורך קראפט אין בעטריב.

די פראגע, אז מען זאל בעפרייען מאשינען, וועלכע זענען אין בעטריב דורך קראפט וועט זיין זעהר קאמפלי-צירט, ווייל ווערקשטאטען מיט מאטאר-איינריכטונגען פערלירען שוין דעם כאראקטער פון האנדווערקער אינדוס-טריע און דערנעהנטערן זיך שוין איי-גענטליך צו דער פאבריקס-אינדוסטריע און א גרעניץ צווישען איינעם און דעם צווייטען וועט זיין שווער צו בצייכע-נען, כדי פעסטצושטעלען די פראגע, אז מען זאל קענען אונטערשיידען די גרעניצען פון א האנדווערקער-ווערק-שטאט אין א פאבריק; וועט מען מוזען בעטראכטען פאלגענדע פונקטען: 1) אויב די מאטאר-ארבייט האט נאָר א געהילפס-כאראקטער און א צווייט-ראנ-גיגע בעציהונג צו דער מאשין, 2) צו די בעטרעפענדע מאשינען זענען אונ-בעדינגט נויטיג צו דעם ווייטערדיגען פערזענליכען פערדינען אין אזא מאס, אז אויב עס וועט זיי פערלירען וועט געשאפען ווערען א גרויסע ענדערונג אין זיינע פערדינסטען, אויב די מאשין ענטשפרעכט די אויבען בעשטאנטע בע-דינגונגען איז נישטא קיין צווייפעל, דאס זי וועט פערעכענט ווערען צו די קאטעגאריע האנדווערקער מכשירים, וועלכע קענען נישט רעקווירירט ווערען, ווייל צונעמען אזא מאשין וואלט פער-קלענערט אין א גרויסער מאס די פרא-דוקציע פון זיין ווערקשטאט פיי די צאהל, ווי אויך די גאטונג און ביי די היינטיגע בעדינגונגען וואלט דאס צו-געפיהרט צו זיין קאמפלעטער רואינע און ווירטשאפטליכען אונטערגאנג.

אויף דעם פארשריפט קען מען זיך פעררופען, נישט נאָר אין פאל פון געריכט'ס-עקזעקוציע, נאָר אויך אין פאל פון עקזעקוציע, וועלכע וועט ווע-רען דורכגעפיהרט דורך די אדמיניס-טראטיווע מאכט (פאדאטקעס) לויט דעם 28§ פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט פון 22.III 1923 (דז. אוסטאוו 26).

צום שלוס וואלט איך געוואלט אנ-ווייזען שוץ-מיטלען, וועלכע דינען דעם בעל-חוב אין פאל פון פערנעמען זיינע דעם קאמארניק זאכען, וועלכע קענען נישט ווערען צוגענומען לויט דעם 118§ פון די ציוויל-פראצעדור.

אין געריכטס-פאלען קען דער בעל-חוב אריינטראגען פארוואורפען און אנקלאגעס אויף די טעטיגקייט פון קאמארניק מיט א ביטע צו בעפרייען פון סעקוועסטער אין גראדזקע-געריכט, לויט דעם 366§ פון די ציוויל פראצע-דור און גענען דער דעציזיע פון גראדזקע-געריכט. לויט דעם 293§ פון ציוויל פראצעדור דינט אריינצוטראגען א אנקלאגע אין פערלויף פון 2 וואכען אין קרייז-געריכט.

אין אדמיניסטראטיווע פאלען דינט לויט דעם ארט. 18 פון דעם מלוכה-פרעזידענט פון דער זעלבער פעראָרד-נונג אריינצוטראגען א אנקלאגע צו דער לייטענדער מאכט פון בעאמטע, וועלכער פיהרט אדורך די עקזעקוציע, אויב זיין אויספיהרען איז אין געגענשפרוך צו די פארשריפטען.

י.

קינדער יאהרען איז נישט נאָר איך קען מיר נישט ערינערען דעם מינ-דעסטען פערדרוס אויף א שטרענגען רבי'ן ווי עס איז געוועזן דער נפטר, נאָר פערקעהרט, איך שטעל פעסט דעם גרויסען און וועהמוטליכען פערלוסט פון א מענש, וועלכער האט אונז אריינ-געגעבען זיין נשמה - רעפלעקטאר, וועלכער צווינגט א מאהל דעם שטארק-סטען כאראקטער ביים אויפבליצען פון א געדאנק, קאנפערוירט פון גירסא דינקותא זיך אויסצודרעהען אין א זייט און אבווישען א טרעהר...

דער נפטר האט געהאט גרויסע ריין-יודישע ערציהונגס-פערדינסטען. ער האט שטרענג געטאָדערט זיך שטעלען אין שבת נאָכ'ן עסען צו פרק אין שקא-לע, און זיינע שירים, די ספעציפיש יו-דישע נאציאנאלע יום-טובים. ווי דער פערגאנגענער חנוכה צ. ב., פלעגען אונזערע קינדערישע הערצער בעגייס-טערען און פלעגען די ריינסטע נא-ציאנאל-טראדיציאנעלע געפיהלען גע-שטיצט אויף איינענע קולטור.

געפינענדיג זיך נאָענט צום ארון און אויסדרעהענדיג דעם קאפ צו די מיטבעגלייטער האב איך די פיעלע מיטגעהער, בעבערדטע און א ביסעל שוין געבויגענע יודען דערקענט עלטע-רע שול-חברים. איך בין אליין שטאלץ מיט דער מיט וואס פערזיכערענדיג זיך דעם לעגאט, דער קרן קימת מיט די צינזען דורך אבגעבען מיין רבי'ן דעם לעצטען כבוד.

כבוד פאר רבי אלופי ומיודעי.

ת"נ"צ"ב"ה.

אברהם פינקעלשטיין.

נייעס — נייעס

די ניי-געעפענטע

דרוקעריי

דוד שיינבוים

ראדאם, רינעק 10

נעמט אן אלערליי דרוק-ארבייט

— צו די ביליגסטע פרייזען. —

100 וויזיטקארטעס — 3 זל.

שיינע ארבייט מיט די לעצטע

—מאדערנסטע שריפטען.—

Biuro Prośb i Podań

p. f. „PROLITEX"

RADOM, WAŁOWA 5, oficyna 1-sze piętro.

ZAŁATWIA:
Sprawy paszportowe
Mieszkaniowe
Wszelkie Tłomaczenie
i inne.

Redaguje Podania:
Do Władz Sądowych
Skarbowych
Administracyjnych
i Wojskowych.

Windykacja należności w całej Polsce.

Informacje o zdolności kredytowej

Przepisywanie na maszynach.

די פשיטיקער פריידענקערין, וואָס וויל „בעפרייט“ ווערען פון... לעבעדיגע מאַן דורך אַ גט, אָדער חליצה

אַ פיקאַנטע געשיכטע מיט אַ „בעוואוסטזיניג“ ווייבעל.

פון אַלע זייטען הערט מען פערצווייפעלטע הילפס-רופען פון טויזענטער יודען, אַז זייער איינציגע נחמה וואָלט געווען צו בעקומען ברויט און קאַרטאָפעל פאַר זייערע הונגעריגע פאַמיליעס; אויף שריט און טריט הערט זיך דאָס קלאָגען זיך אויף אַרבייטסלאָזיגקייט און עקאָנאָמישען קריזיס, — אויף קעלט פון די זקנים און קינדער. און אין מיטען-דערינען פאַלט אַריין צו לאָדזער ראַבינאַט אַ בריוועל פון אַ פראָווינציעלער „פריידענקערין“, וועלכע וויל זיך בעפרייען פון איהר מאַן, אָדער דורך אַ גט, אָדער... דורך אַ חליצה...

דאָס איז אַ זעהר פיקאַנטע געשיכטע. די פריידענקערין חוה צוקערמאַנדעל פון שטערטעל פשיטיק ביי ראַדאָם שרייבט צום לאָדזער ראַבינאַט פאָלגענדען בריף:

„איך, חוה צוקערמאַנדעל, אַ בירגערין פון פשיטיק בין אַ פראָלעטאַרקע, געבוירען ביי פראָלעטאַרישע עלטערן און מיט אַ מאַן בין איך געקלאָגט נעוואָרען, איז ער צו מיינע צרות אַ קליינבירגער: נישט פון האַמער, נישט פון דער נאָדעל קומט זיין ברויט, נאָר פון דרעהען מיט׳ן שטעקעלע. איך וויל פון איהם פטור ווערען, כדי ער זאָל זיך צו מיר נישט קענען טשעפען. על כן האָב איך פון איהם געפאָדערט אַ גט, וואָס איז לויט מיינע בעגריפען אַנטי-רעוואָלוציאָנער און פערשאָלטענע איבערלעבענים, וועלכע מען וואַרפט נאָך היינט אָן אויפ׳ן פרייען עלעמענט... מיין מאַן האָט אָבער קאַטעגאָריש אָפגעזאָגט מיך צו בעפרייען, דראָהענדיג מיך צו פערפאָלגען מיט דער כתובה, וואָס ער האָט צוליב מיין נאַאיוויטעט פון מיר אַרויסגעקריגען און ער כטראָשעט מיך איך מיט רודפ׳ן געריכטליך. ער האָט אויף מיר אַזוי-גערופענע חתונה-אַקטען. אַזוי ווי איך וויל מעהר נישט דולדען דאָס צוזאַמענלעבען מיט אַזאַ איינעם, ווי עס איז וואָלף צוקערמאַנדעל דער סוחר, קום איך צו אייך, געעהרטער ראַבינאַט פון דער שטאָדט לאָדז, אַז איהר זאָלט אַזוי גוט זיין, און אייער שטאָדט אויפזוכען אַ געהיימען שמואל צוקערמאַנדעל, אַנ׳אַרבייטער, אַ ברודער פון מיין מאַן, אַז ער זאָל מיר געבען חליצה, כדי כ׳זאָל זיך בעפרייען פון מיין קליינבירגערליכען מאַן, געגען וועלכען איך וועל נאָכדעם קאָנען פערפיהרען אַ פראָצעס וועגען אויפלעזען די חתונה-פאַפירען. אין דער האָפנונג, אַז איהר, געעהרטער ראַבינאַט פון לאָדז, וועט צוקעגענקומען מיין ביטע. פערבלייב איך

חוה צוקערמאַנדעל
פשיטיק“.

פערשטעהט זיך, אַז ביים ראַבינאַט האָט די מעשה אַרויסגערופען אַ הייטערקייט. יעדענפאַלס איז בעשלאָסען געוואָרען אָוועקצושרייבען אַ בריעף צום פשיטיקער רב, ער זאָל אויפקלערען, וואָס עס איז אייגענטליך מיט דעם טשיקאַווען ווייבעל, וועלכע שרייבט צו רבנים מיט אַ מאָדנעם תרגום-לשון און איז אַזוי „פּאַרלאַמענטאַריש“ אַקעגען איהר קליינבירגערליכען מאַן.

אַ משונה דיגע געשיכטע אָבער פאַרט אַנ׳אמת׳ע פון אונזער משוגענער צייט.

פון שטאָדט-ראַט.

אויף דער זיצונג פון שטאָדט-ראַט, פאַריגע וואָך, איז לויט דעם פאָרשלאַג פון מאַגיסטראַט אָנגענומען געוואָרען דער יעָהר יעהרליכער קאָמונאַלער צונאָב-שטייער צום מלוכה׳שען אָבצאָהל פון די פאַטענטען אויף אויסאַרבייטען, אָדער פערקויפען געטראַנקען. אויף אויפאַרביימען איז דער אָבצאָהל בעשלאָסען 100%. און אויפ׳ן פערקויף 200%. אויף דער אָנפראַגע פון ראַמאַן ל. מ. זיסערמאַן פאַר וואָס דער אָבצאָהל איז גרעסער פון פערקויף, איידער פון אויסאַרביימען, און צי דאָס איז איינגעפיהרט אין אַלע שטעדט — גיבט דער וויצע-פּרעזידענט אוזשעמבלאָ, אַ ענטפער, אַז דער דאָזיגער שטייער איז אַ געזעצליכער דורכ׳ן מיניסטאַרען-ראַט און ווערט איבעראַל אָנגעווענדעט.

אויף דער זעלבער זיצונג ווערט צווישען פערשידענע קאָמוניקאַטען פאָרגעלייגט אַ ווענדונג פון ספּאָרט-קלוב „פּאָלאָניאַ“ אין כאַרבין ווענען אַ סובסידיום. דאָס ווערט איבערגעשיקט אין אַ ענטשפּרעכענדער קאָמיסיע.

אַלס דער 6-טער פּונקט אויפ׳ן טאָג-אָרדנונג ווערט פאָרגעלייגט אַ פאָרשלאַג פון מאַגיסטראַט. אַז דער אויפזעהער פון שחט-הויז סטאַניסלאַוו פּאָקושעווינסקי זאָל איבערגעהן אין עמעריטור נאָך זיין 18-יעהריגע דיענסט אויף די רוסישע באַהנען, פון 1908—1889. אין דער פראַגע רעדט וויצע-פּרעזידענט אוזשעמבלאָ, אונטערשטרייכענדיג די פערדיענסטען, וואָס דער ה׳ פּאָקושעווינסקי האָט פאַר׳ן מאַגיסטראַט. דער פאָרשלאַג איז אָנגענומען געוואָרען.

בע׳גנב׳עט די לאָדזער באַנק.

מיט עטליכע טעג צוריק האָט מען פון טיש אין קאַסע-צימער פון דער היגער לאָדזער באַנק אַראָפגע׳גנב׳עט אַ סומע פון 13 152 זלאָטעט מיט 19 גראָשען.

די גניבה איז אויסגעפיהרט געוואָרען אין דער צייט ווען די אמטליכע טהעטיגקייט ווערט געפיהרט אין באַנק.

פּאָליציי פיהרט אַנ׳ענערגישע אויספאָרשונג, מיט׳ן צוועק צו ענטדעקען די אויספיהרער פון דער דרייסטער גניבה.

איז איין שטוב וואָהנען צוזאַמען 10 קריסטליכע פאַמיליעס מיט איין יודישע.

וואו זענען די ראַדאָמער כלל-טוער?

שוין כמעט אַ גאַנצען ווינטער זענען די שטאָדטישע מנהיגים זיך מטפל מיט אַ אָרימע פאַמיליע און זיי קאָנען זיך פשוט מיט איהר קיין עצה נישט געבען. ס׳האַנדעלט זיך איינפאַך וועגען אַ דאַך איבער׳ן קאָפּ אַ פאַמיליע מיט קליינע קינדער.

זומער האָט די פאַמיליע געוואָהנט אין אַ סוכה אויף שפּאַציר-גאַס נומער 25. אַ שטיק צייט נאָך סכות, ווען ס׳איז געוואָרען גוט קאַלט האָט די פאַמיליע זיך נאָך צלך אַרומגעוואַלגערט אונטער׳ן פרייען הימעל און ס׳איז פשוט געווען אַ גאָט׳ס רחמנות צו קוקען ווי די קליינע קינדער האָבען זיך געקוויטשעט פון קעלט און הונגער. אַ לאַנגע צייט האָט די אומגליקליכע פאַמיליע אָנגעקלאַפּט אין די טהירען פון אַלערע כלל-טוער ביז עמיצער האָט זיך אָנגערופען און גענומען זיך פאַראינטערעסירען מיט׳ן ביטערען גורל פון די היימלאָזע מענשען. מ׳האָט אויסגעמאַכט אַ ביסעל קליין-געלד, אָבער וועלכען קיין דירה האָט מען נאָך אַלץ נישט געקענט בעקומען און דער טוף איז געווען, אַז נאָך גרויסע שתדלנות ביים מאַגיסטראַט האָט מען די פאַמיליע איינגעאָרדענט אויף גראָדסקאַ 8, אין הויז פון דער אַמאָליגער אַפּראָוויזאַציע, וואו ס׳האָט זיך לעצטענס געפונען די פּ. פּ. ס׳ישע אָרגאַניזאַציע.

אין אָנפאַנג האָט דאָרט געוואָהנט איינינע קריסטען. און נאָכדעם ווי די יודישע פאַמיליע האָט זיך דאָרט איינגעשטיגען זענען צוגעקומען נאָך קריסטליכע משפחות און אַלץ האָט זיך „פּאַמיעשעשעט“ אין איין גרויסע שטוב. ווי עס ווייזט אויס, איז די דאָזיגע שטוב אַ נעסט פאַר היימלאָזע, ווייל די גאַנצע איינאָרדנונג איז דאָרט אַזוי אָוועקגעשטעלט, וואָס דערמאַנט די צמאָליגע באַראַקען פאַר די היימלאָזע וואָס זענען עוואַקואירט געוואָרען פון זייערע ערטער בעת דער מלחמה. איין קיך פאַר אַלע, אויף דער גאַנצער שטוב זענען צוגעשטעלט בעטלעך, אַ שרעקליכע קאַלטע פּאָלאָנע. פערשטעהט זיך, אַז די יודישע פאַמיליע בענוצט זיך אַמוועניגסטענס מיט דער קיך, וועלכע איז נישט קיין כשר׳ע. אויסער דעם, איז דער יודישער פאַמיליע שווער צו וואוינען צוזאַמען אין איין שטוב מיט 10 קריסטליכע משפחות. די קליינע קינדער לעבען זיך איין אין אַ נישט-יודישע סביבה און קאָנען שוין בעסער מעהר די קריסטליכע תפלות ווי די יודישע.

די דאָזיגע פאַמיליע בעשטעהט פון אַ מאַן, פרוי און דריי קליינע קינדער. דער מאַן איז פון פאַך אַ שוסטער, אָבער ער איז אַרבייטסלאָז. ער איז שוין געווען ביי אַלע מורי-הוראות אין גמינע, אומעטום אויסגעגאָסען זיין ביטער הארץ און געפּרעגלט [illegible], היתכן, ס׳איז דאָך לויט דעם יודישען דת נישט קיין קליינע זאַך, ווייל צי קאָן מען אין צוזאַמען [illegible] היטען ווי געהעריג שבת, ערשט וואו

KINO „ODEON“ w RADOMIU.

Od PONIEDZIAŁKU dn. 13 stycznia 1930 r.

גרעסטער וועלט פילם

אויסגעפיהרט ביי דער בעטייליגונג פון 10,000 ארטיסטען און ערשטקלאסיגע עקראן - שטערען אין דער שפיץ, דורך דעם מייסטער

מיכאל קערטעש

איבעראשענדער ■ מבול ■

ווילדע געצען-דינערישע ארגיעס

דער פילם הייסט

ARKA NOEGO

נח׳ס תיבה

דאס איז פון די שטארקסטע פילם-ווערק מיט א אימגעהוירען רייסענדען אינהאלט. קאלא-סאלער פערנעם אין דער אויפפיהרונג און מוסטערהאפטע טעכניק.

◆◆◆ אונפערגלייכליכע קרעאציע. ◆◆◆

דער פרעכטיגער דריילינג:

א פילם
וועמענס רעאליזאציע ס׳האט געקאסט
העכער 2,000,000 דאלאר
און 2 יאהר ארבייט.

א פילם
איבער וועמענס רעאליזאציע ס׳האבן
געארבייט הונדערטער אינזשיניערען,
בוי-מייסטער און טעכניקער.

George O'BRIEN

אלס יפת, נח׳ס זוהן און אמעריקאנער זעלנער אין דער גרויסער קריעג

די פערקערפערונג פון מענליכע קראפט ריטערליכקייט און דרייסטקייט.

Dolores COSTELLO

אין דער ראל אלס מרים, יפת׳ס כלה פרוי און כשופ׳דיגע טענצערין

די וואונדערליכע בלאנד-רייצענדע, די געטין פון שענהייט און ליעבע.

Noach BERRY

אין דער ראל אלס געצענדינערישער הערשער און רוסישער פולקאווניק ניקאלאיעוו

ער רעפרעזענטירט ברוטאלע קראפט און אכזריות׳דיגקייט.

שרעקליכע באהן-קאטאסטראפע אויף דער ליניע פאריז-קאנסטאנטינאפאל

די גאך נישט-געזעהענע אויסשטאטונג און די אויסערגעוועהנליכע טעכניק פיהרען אריין אין שטוינענדע בטהאונדערונג.

דאס בילד תייזט צוויי עפאכען: די ביבלישע און די היינטיגע צייט, די מאדערנע.

צום בילד ווערט צוגעגעבען א פערשטארקטע מוזיקאלישע אילוסטראציע פון א פערגרעסערטען ארקעסטער-אנסאמבל.

אין אנדערע דינים, וואס זענען ביי יו-דען אזוי הייליג חטייטש, א הר זענט דאך רעליגעזע יודען און מיינע קינ-דער, אנשטאט „מודה אני“, קריאת שמע און ברכה, וועלען זיי דאך אויס-לערנען זיך אנדערע, נישט קיין יודישע תפלות, און חוץ דעם, צי פערשטעהט איהר דען נישט, אז איין יוד איז סתם שווער צו וואו נען אין איין שטוב מיט 10 נישט-יודען? מ׳איז נאר מענשען און ביי יעדער מיספערשטענדניש איז דאך דער שוואכערער אין אלעם שולדיג...

דער יוד פרעגט באמת א הארבע קשיא, אבער ווער פיהלט איהם מיט?

די מורי הוראות מיט די גבינע האבען נישט קיין צייט צו אזעלכע קלייניג-קייטען און זיי האבען וויכטיגערעס צו ערלעדיגען...

זאל די יודישע בעפעלקערונג אין ראדאם נישט וואַרטען אזוי לאנג, ביז ס׳וועט זיך דערוועקען דער פונק פון רחמניות ביי אונזערע פאטענטירטע כלל-טוהער, נאר זאל יעדער העלפען מיט וואס איינער קאן דער דאזיגער ארימער פאמיליע יאסקאוויטש. אז זי זאל זיך קענען דערשלאגן צו א אייגען שטיקעל דירה׳לע מיט א דאך איבער׳ן קאפ.

קומען פון ווארשא דער דאמעס מאן — ער האט צו קיינעם קיין טענות נישט, נישט צו זיין ווייב און נישט צו אונ-זער בן-עיר, נאר ער וויל בלויז, אז זי זאל נעמען גט, כדי זי זאל קענען חתונה האבען מיט איהר געליבטען כדת משה וישראל.

האט זיך די דאמע מיט׳ן מאנ׳ס פארשלאג, פערשטעהט זיך, דערפרעהט, אבער אונזער בן-עיר האט זיך אנגע-הויבען צוריקציהען, אז ער האלט גארנישט ביי חתונה האבען — די גאנ-צע מעשה איז ביי איהם געווען נישט מעהר ווי א שפאס...

איצט טומעלט זיך צווישען מאן, ווייב און געליבטער און ס׳איז שווער צו זאגען מיט וואס דער טומעל וועט זיך ענדיגען...

יהודית און הולופורנוס

Biuro buchalterji, korespondencji i podań

„VITA”

RADOM, ul. ŻEROMSKIEGO 5, tel. 66.

ZAŁATWIA:

Buchalterję i korespondencję handlową, sprawy podatkowe, rekursy :-: do wszystkich urzędów państwowych i administracyjnych. :-:

Windykacje weksli zaprotestowanych

na całą Rzeczpospolitę Polską.

דאס איבערנעמען ביורא איז טעטיג פון 1 סטיצען 1930.

דער ראדאמער סוחר, וואס האט „פאוואדזעניע“.

פאהרט קויפען סחורה און ברענגט זיך א פרעמד ווייב.

אין שטאט גיעט מען איבער א שעהנע געשיכטע פון א היגען רייכען יונגערמאן פון דער בעסערער בעזעל-שאפט.

דער דאזיגער יונגערמאן האט זיך פון וואכענטאג אוועקגעלאזן קיין ווער-שא איף א שפאציר אין א טאקסיבקע. גשפאהרען איז ער מכלומר׳שט קויפען סחורה און דארט שטארק א ליבע גע-טוהן, צו. אנר. האט ער זיך אין ווער-שא בעקאנט מיט א יונגע שעהנע דא-מע און אין עטליכע טעג בעוויזען צו פערפיהרען מיט איהר א שטארקען ראמאן.

דער סוף איז געווען — ער האט דער דאמע צוגעזאגט, אז ער חעט מיט איהר חתונה האבען און געבראכט איהר מיט זיין טאקסיבקע קיין ראדאם.

דא האט ער איהר פארגעשטעלט פאר זיינע בעקאנטע, אז זי איז א ווער-שאווער מיידעל, זיינע א כלה.

ביז לבינו איז פלוצלינג אראבגע-

פון דער ציונ. אָרגאַניזאַציע.

פרייטאָג פ' ווינש (דעם 10 יאַנואַר) פּינקטליך 8 אַ זייגער אָווענד וועט פּראָפ. פ. מושקאַטבליטה האַלטען אַ רעפעראַט אין לאָקאַל פון דער ציונ. אָרגאַניזאַציע, א. ד. ט. „אבן-עזרא און ר' יהודה הלוי".

אַ פאָלק'ס = פאָרלעזונג

פרייטאָג צונאַכט'ס קומט פאָר אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" אַ פאָלק'ס-פאָרלעזונג פון משה ערעם, מיטגליעד פון ראַט פון הסתדרות העובדים אין ארץ ישראל, שליח פון דער ארץ-ישראל'דיגער פועלי-ציון-פּאַרטיי א. ד. ט. „ארץ ישראל אין יורישען

לעבען".

אויסבעסערונג.

אין בעריכט פון דער האַנדווערקער-אַקאַדעמיע בעת דער פּאָהן-ענטהילונג, וואו ס'איז געהען געדרוקט אין פאָריגען נומער פון אונזער צייטונג איז על פי טעות נישט דערמאָנט געוואָרען צווישען די בעגריסונגען די יודישע באַנק פון דרישער מאַי, אין וועמענס נאָמען ס'האָט בעגריסט ה' ישראל דיאַמענט. וואָס מיר בעסערען דאָ אויס.

ר ע ד.

בעקאַנטמאַכונג.

די קהלה-פערוואַלטונג מאַכט בעקאַנט, אז בהכסם מיט'ן פאַר. 13 פון די פערעליכטענדע פאַרשריפטען וועגען די אידישע רעליגיעזע קהלות (דז. אוסטאַוו נר. 52 פאָז. 500 פון 1923) וועט דער בודזשעט און די ליסטע פון קהלה-שטייער (עטאַט) אויפ'ן יאָהר 1930 אויסגעלעגט ווערען צום דורכזעהען פאַר די קהלה-מיטגלידער במשך 8 טעג, ד. ה. פון דינסטאָג דעם 14-טען פטישטען ביז מיטוואָך דעם 21 שטישטען ל. י. איינשליסליך אין דער קאַנצעלאַריע פון דער קהלה (לובלינער 9) אין די אַמט-שעה'ן ד. ה. פון 9 פריה ביז 2 בייטאָג.

ראדאָם, 10 יאַנואַר 1930 י.

די פערוואַלטונג

פון דער **אידישער קהלה**

— אין ראַדאָם. —

די „תלמוד-תורה הכללית"

אין אונזער שטאָדט, וועלכע ס'לערנען אין איהר עטליכע הונדערט קינדער כ"י האַלט ביי געשלאָסען ווערען צוליעב די ניטמעגליכקייט אויס צוצאָהלען די מלמדים און לעהרער זייער שכר לימוד.

דעריבער ווענדעט זיך דער קאָמיטעט פון „תלמוד-תורה" מיט אַ בקשה, דאָס יעדער יוד אין אונזער שטאָדט זאָל זיך אויס מיטגליעד דעקלאַרירען און אויף זיך נעמען אַ התחייבות פון אַ מאָנאַטליכען אָבצאָהל פאַר דער „תלמוד-תורה" לויט זיין מעגליכקייט, אַשר דערמיט וועט קענען ווערען דערהאַלטען איהר ווייטערדיגער עקזיסטענץ.

די פערוואַלטונג פון ת"ת הכללית דריקט אויס איהר בעסטען דאַנק פאַר דער נדבה 20 זל. פון פרוי יהודית וואַרשאַווער.

קאָמיטעט פון „תלמוד-תורה הכללית"

— אין ראַדאָם. —

Kino „NOWE CZARY" w Radomiu.

פון מאָנטאָג דעם 13 סטיציען 1930

JUDYTA

i

HOLOFERNES

יהודית און הולופורנוס

צוויי עפּאָכען:

די אַלטערטימליכע און די היינט-מאָדערנע

די אויספיהרונג פון דער אַלטערטימליכע עפּאָכע

האָט אָבגעקאָסט לעגענדאַרע סומעס. דער פערנעם איבערשטייגט די פילמען:

„Mesalinę" i „X przykazań".

די היינטיג-מאָדערנע עפּאָכע

אילוסטרירט די גאַנצע שפע און עשירות פון לעבען און גענוס פון דער היינטיגער צייט און ריהרט מיט איהר בולט'ען און העלפּאַרביגען רעאַליזם.

דער פּראָגראַם בילדעט אַיין גאַנצעס.

אויפ'ן פילם ערשיינט די שענסטע פרוי פון דער וועלט

IJA RUSKAJA.

Kino „SWIT" w Radomiu.

פון מאָנטאָג דעם 13 ה. ח.

וועט דעמאָנסטרירט ווערען 2 ערשטראַנגיגע בילדער

1) די ליבע = פערקויפערין

Sprzedawczyni Miłości

מיט'ן אנטייל פון די בעסטע פילם-אַרטיסטען.

אין דער הויפּט-ראָל

NORMA SCHEAREV

דאָס בילד מאַכט מיט זיין אינטערעסאַנטען אינהאַלט דעם שטאַרקסטען איינדרוק אויף די צושויער.

2) אינטערעסאַנטע קאָמעדיע א. נ.

PATSY

מיט'ן אנטייל פון **MARJA DUVIES**

דער אויסגעצייכנעטער אָרקעסטער בעשטעהט פון 14 פּערזאָן.

אונזער טיפסטען מיטלייד דריקען מיר אויס דעם ה' שלמה פישמאַן צוליבן טויט פון זיין שוועסטער.

הינדה ב. ש.

האַנדווערקער קלוב און האַנדווערקער-באַנק

אין ראַדאָם.

Kino ODEON Teatr

Od czwartku dn. 9/1 1930 r.

Przemiła, sympatyczna i subtelna swej kreacji **Coolen Morr** znana z całego szeregu filmów, w najnowszej

— — p. t.

GRZESZNICA

oraz doskonały w wykonaniu o nadzwyczajnej treści **Pojedynek w samolocie**

w roli głównej ulubieniec publiczności **TOM MIX**.

Kino NOWE CZARY Teatr

Dziś i dni następnych

KRYSTYNA דאָס שענסטע מייסטער-ווערק פון ליבע

w roli tytułowej **JANET GAYNOR**.

Drugi film **Biali Indjanie** z Rexem Beall'em

יהודית און הולופורנוס

Kino „ŚWIT" Teatr

Od dnia 6 stycznia i dni następnych

הערליך בילד א. נ.

Kobieta bez serca

Nad program

Ewa w samochodzie

קעלצער אבטיילונג.

קאנסטיטואירענדע צוזאמענפארזאמלונג פון יודישער האנדווערקער־פערבאנד אין קעלץ.

ביי א פולגעפאקטען און הערליך דעקארירטען זאל עפנט דער פערטרעטער פון די סטאראסטווא, ח' מאסיעוויטש זונטאג דעם 5/1 די קאנסטיטואירענדע פערזאמלונג פון שניידער־היטעלמאכער און קירזשנער־צעך אין קעלץ און איהר אומגעגענד. דער רעפערענט שטעלט זיך אפ אויף דעם נייעם צעכען־געזעץ ווי עס דארף רעארגאניזירט ווערען די פוילישע מלאכה אין דעם בעפרייטען פוילען און צו דעם צוועק ווערען בעשאפען די צעכען, וועלכע דארפען שטעהן אויף דער וואך און צוגרייטען דעם יונגען דור צום נייעם געזעץ.

אלס פארזיצער פון די פערזאמלונג ווערט איינשטימיג אויסגעוועהלט ח' ש. לייכטער, וועלכער דאנקט די פערזאמלטע פאר דעם צוטרוי. אלס אסעסארען: דזשאדעק, מיצעגמאכער. דאס ווארט צו בעגריסונג בעקומט ח' י. גוטמאן אין נאמען פון די האנדווערקער־קאמער, וועלכער קען אבער איינינע מינוטען נישט רעדען, ווייל די טרערען שטיקען איהם. ח' י. גוטמאן ערקלערט, אז די אידישע פערטרעטער אין די האנדווערקער־קאמער פיהרען א שווערען קאמף אויף יעדען שריט און טריט. מען וויל אלץ אויסווייזען, אז דער אידישער האנדווערקער איז א פארטאטש א. ז. וו. איבערהויפט ווייזט ארויס זיין אידען־פיינדליכקייט דער ראדאמער פערטרעטער אין די האנדווערקער־קאמער ה' באלגער. ח' גוטמאן פערענדיגט זיין בעגריסונג מיט דער האפנונג, אז דער אידישער בעל־מלאכה וועט ארויס מיט נצחון פון אלע זיינע פערפאלגער, וועלכע ווילען איהם שלעכטס טוהן. מען דארף אבער שטעהן אויף דער וואך, און צו דעם דאזיגען נצחון קען נור דערפיהרען א שטארקע ארגאניזאציע. ה' גוטמאן בעגריסט גלייכצייטיג אין נאמען פון וויצע־פרעזידענט פון די האנדווערקער־קאמער ה' קלושנאק, וועלכער האט נישט געקענט קומען אויף די פערזאמלונג.

אין נאמען פון די קעלצער אידישע גמינע בעגריסט ה' מ. ראזענבלום; אין נאמען פון האנדווערקער־פעראיין דער פרעזעס ח' א. מאנעטאז פון לינת־הצדק, קלוסקאז פון שיסטער, גארבער און רימארס־צעך, ח' ב. לאקס; פון די פאלקס־באנק, טענענבוים; פון קאמאשענמאכער, י. אפעלשטיין; פון מעטאלאוועס, י. קופערבערג.

, ס'ווערט איבערגעלייענט א בעגריסונגס־טעלעגראמע פון בענדינער שניידער־מייסטער־פעריין, א בעגריסונג פון דיר. פון די פאלקס־באנק י. מ. רייזמאן, א בעגריסונג פון ח' י. גאלדשיירער.

נאך דעם פערענדיגען די בעגריסונגען טרעט מען צו צו וועהלען 1 סטארשי, 3 וויצע סטארשעס און א פערוואלטונג. אלס סטארשי ווערט געוועהלט ח' ש. לייכטער מיט 122 שטימען. אלס פאד־סטארשעס ווערען געוועהלט די חברים: ק. וויצמאן מיט 106 שטימען, וו. צוקער 100 שטימען און י. ד. העפטער 64 שטימען. אין די פערוואלטונג זענען געוועהלט געווארען פאלגענדע חברים: ז. דזשאדעק, מ. לערער, ח. מיצענמאכער, ע. לעהי, ה. יאקובאוויטש, מ. בארענשטיין, ה. גערשטענפעלד, א. סטאשעווסקי, ח. טענענבוים, א. שאפיער.

אלס פערטרעטער: ז. יאסקאוויטש, י. פרידמאן, ל. אורבאך, י. יאקובאוויטש. ש. קאנטאראוויטש. נ. דריגאנט.

דער בודזשעט אין דער הויך פון 3000 זל. איז בעשטעטיגט געווארען. ביי א געהויבענער שטימונג האט זיך די פערזאמלונג פערענדיגט 5 אזייגער פארטאגס.

ש. סטראדזשינסקי, קעלץ.

מיטוואך דעם 22 יאנואר, 5 אזייגער אווענד, קומט פאר די קאנסטיטואירענדע פערזאמלונג פון בעקער, צוקער־בעקער און צוקערניקעס צעך. אלע אויבענדערמאנטע ווערען אויפגעפאדערט צו קומען אונטערשרייבען דעקלאראציעס. זונטאג 3 אזייגער נ. מ. קומט פאר א פארוואהל־פערזאמלונג פון אויבענדערמאנטען פאך.

ווער זענען די נייע מיטגלידער פון ראט און פערוואלטונג פון דער היזווירטען־באנק?

פערגאנגענער וואך איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער היזווירטען־באנק, אויף וועלכער ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א נייער ראט און פערוואלטונג.

די פערוואלטונג בעשטייט פון פאלגענדע פערזאנען: 1) סט. ראטמאן, 2) לעאן גאטליב, 3) וו. יוויינריב, 4) ח. י. אייזענבערג און 5) מ. וואסערמאן. אלס פערטרעטער: א. אמבערג, ג. אסטראוויטש און יעקב גאלדבלום.

צום ראט געהערען: 1) לעאן רייזמאן, 2) מאיר אייזענבערג, 3) ז. גערטלער, 4) ל. לעווינזאהן, 5) י. מ. פריד, 6) ה. ל. אלבירט, 7) ד. זיפהאלץ, 8) י. טשארני, 9) ב. מאשענבערג, 10) פ. קאכען, 11) ב. קופערבערג און 12) ק. פישמאן.

אין אלגעמיין בעמערקט זיך לעצטענס אין דער דערמאנטער באנק, וועלכע עקזיסטירט ערשט איין יאהר, א דאנק די ארבייט פון דירעקטאר, ה' מאורבערגער מיט דער מיטהילף פון געוויסע אנגעזעהענע מיטגלידער פון ראט און פערוואלטונג — א שטארקע אויפלעבונג. די צאהל מיטגלידער איז בעדייטענד פערגרעסערט געווארען, די איגקאסא און דיסקאנטא אפעראציעס האלטען אין שטייגען א. אז. וו. און ס'איז צו האפען, אז מיט דער צייט. וועט די היזווירטען־באנק פערנעמען א געהעריגען פלאץ אין דערגרייכען צו א פאסענדער מדרגה.

וועגען דער „פאלקס־מתנה" פאר דעפוטאט יצחק גרינבוים.

ווי ס'איז שוין געווען געמאלדען אין אונזער צייטונג איז, ווי אומעטום, אויך אין קעלץ געשאפען געווארען א קאמיטעט צו פייערען דעם 50־יעהריגען יובילעאום פון דעם ציוניסטישען מנהיג יצחק גרינבוים. צווישען אנדערען פיהרט דער יובל־קאמיטעט א זאמעל־אקציע לטובת דער דורכן „היינט" פראקלאמירטער „פאלקס־מתנה" פאר יצחק גרינבוים. ביז איצט בעטרעפען די דעקלארירטע סומען אנ'ערך פון 1000 זלאטעס.

דער יובל־קאמיטעט מאכט דעריבער בעקאנט, אז די זאמלונג פאר דער „פאלקס־מתנה" וועט פערענדיגט ווערען דעם 20 ה. ח. און צוליעב דעם וועלען די מיטגלידער פון יובל־קאמיטעט היינטיגע וואך בעזוכען די פערזאנען, וואס פערעהרען אונזער פיהרער גרינבוים.

א ציוניסטישער קרייז־קאמיטעט אין קעלץ.

אויפ'ן ספק פון בעשלוס פון 9־טען ציוניסטישען לאנדעס־צוזאמענפאהר וועט אין קעלץ, ווי אין די אנדערע וואיעוואורזשטוועס אין קאנגרעס פוילען, איינגעארדענט ווערען א ציוניסטישער קרייז־קאמיטעט פאר דער גאנצער קעלצער וואיעוואודזשטווא.

צוזאמענפאהר פון די קאאפעראטיווע בענק פון קעלצער וואיעוואודזטווא.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט עדע היינטיגען חודש פארקומען אין קעלץ א צוזאמענפאהר פון אלע אידישע קאאפעראטיווע בענק פון דער קעלצער וואיעוואודזטווא, וועלכע געהערען צום אלגעמיינעם רעוויזיאנס־פערבאנד אין ווארשא.

יהודית אין הילאפירנוס

א גרויסע
ווייך און מעהל־פאבריק אין קעלץ
זוכט פעהיגע אגענטען
— אויף — ראדאם
און אומגעגענד.
מיט אפערטען און אינפארמאציעס זיך צו ווענדען:
CH. ZIELONY Kielce, CZYSTA № 31.

אויפרוף צו דער אידישער בעפעלקערונג אין ראַדאָם.

ראַדאָמער יודישע בירגער!

אין ראַדאָם, ווי ס'איז שוין יעדען בעוויסט, עגזיסטירט זינט אַ רייהע יאָהרען אַ געזעלשאַפט „לינת הצדק". די אויפגאַבען פון דער אינסטיטוציע איז צו ערטיילען מעדיצינישע הילף פאַר דער אָרימער יודישער בעפעלקערונג.

חוץ דעם איז דורך דער צייט, וואָס דער „לינת הצדק" עגזיסטירט ערטיילט געוואָרען שנעלע, מאָמענטאַלע הילף אין הונדערטער קראַנקהייט'ס-פאַלען, וואָס זענען אויסגעבראָכען ביינאַכט, ווען אַ דאָקטאָר איז שווער צו קריגען, אָבער דורך דער איניציאַטיווע פון „לינת הצדק" האָבען זיך, אַזוי דער ארויסגערופענער דאָקטאָר, ווי אויך אַלע נויטיגע הייל-מיטלען, געפינען צו דער דיספּאָזיציע פון קראַנקען אין פערלויף פון מינוטען. אַז דעם צוועק ווערט אין „לינת הצדק" ספּעציעל דיזשורירט גאַנצע נעכט.

דער „לינת הצדק" האָט אויך פאַר אַן אויפגאַבע צו שיקען משמורים צו קראַנקע, וואו די שטוב-מענשען ווערען על פי רוב פערמאַטערט [illegible] פון די כחות, ארומגעהענדיג ביים קראַנקען. פון דעם אַלעם איז קלאָר, אַז אַזאַ אינסטיטוציע איז ממש איינע פון די גרעסטע נויטווענדיגקייטען, אָהן וועלכער אַ שטאָדט קאָן זיך נישט בעגעהן, איבערהויפּט אין דער היינטיגער ביטערער צייט, ווען דער עקאָנאָמישער קריזיס רואינירט און פעראָרימט דאָס יודישע לעבען און אין הונדערטער שטובען, וואו ס'געפינען זיך חולאים איז נישטאָ אַפילו אַ פּרוטה צו רופען אַ דאָקטאָר, אָדער צו קויפען אַ מעדיצין. אין אַזאַ ביטערע צייט איז דער „לינת הצדק" ממש אַן ערלעזונג און אַ ישועה פאַר הונדערטער אָרימע קראַנקע. אָבער וואָס קומט ארויס, אַז אַפילו אַזאַ אינסטיטוציע, וואָס יעדער אָנערקענט פאַר אַ נויטווענדיגע זאַך, מאַטערט זיך מיט די לעצטע כחות, כדי צו דערהאַלטען איהר חיות.

די סבות זענען פערשידענע: קיין געלד איז נישטאָ. די אויסגאַבען זענען אומגעהויער גרויס, גרעסער ווי אַלע אַנדערע אינסטיטוציעס. דער אינטערעס פון דער יודישער געזעלשאַפט צו דער אינסטיטוציע איז פּשוט אַ אומדערהערטע. אויף די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונגען, וועלכע ברויכען מאַסענוויז בעזוכט ווערען, קומען גאַנץ ווייניג מענשען, אַז ס'איז פּשוט נישטאָ פון וועמען צו וועהלען אַ טהעטיגע און ארבייטסזאַמע פערוואַלטונג. עס פרעגט זיך, צי קאָנען 20 מענשען, וואָס בעזוכען די פערזאַמלונגען קלויבען אַ פערוואַלטונג פון די זעלבע צאָהל? פון אַזאַ נישטיגע צאָהל קאָנען העכסטענס געקליבען ווערען עטליכע געצעהלטע אַקטיווע מענשען, וועלכע זענען אָבער, ליידער, נישט אימשטאַנד אַזאַ שווערע ארבייט דורכצופיהרען. ס'קומט ממילא אויס, אַז די שווערע משא פון ארבייט ליגט אויף איינצעלנע מענשען, וואָס מוזען ענדליך פאַלען אונטער דער אונערטרעגליכער לאַסט פון איבערמענשליכער ארבייט, דאָס איז גורם, אַז די אינסטיטוציע צאַנקט פון טאָג-צו-טאָג, ס'איז פּשוט נישטאָ קיין מענשען דורכצופיהרען, וועלכער ס'איז אַקציע, וואָס זאָל ברענגען געוויסע הכנסות, אָדער בכלל וועקען אַ ווערמערען אינטערעס ביי דער שטאָדט. אַזאַ אונגאָרמאַלע לאַגע דערפיהרט צו גרויסע דעפיציטען און פערארזאַכט גרויסע חובות אין די אַפּטייקען, ביי דאָקטוירים א. ז. וו. די קראַנקע, וועלכע קומען טאָג-טעגליך נאָך הילף קאָן מען ניט אַזעלכע ערקלערונגען נישט היילען און די אינסטיטוציע ווערט פּשוט פערוואַנדעלט אין אַ טרעהרען-אינזעל פון אומגליקליכע, אָרימע קראַנקע, וועלכע נויטיגען זיך אין אומזיסטע מעדיצינישע הילף.

אין פיל קלענערע שטעדט ווי ראַדאָם בליהען-אויף אַזעלכע אינסטיטוציעס ווי אַ „לינת הצדק", וואָס פערנעמט אַ חשוב'ען אָרט אין דער געזעלשאַפט. אַ אויסנאַהם אין דער הינזיכט איז נאָר ראַדאָם. אין יעצטיגען אויפרוף מאַכען מיר דעם לעצטען פרוב און רופען אויף היינטיגען **זונטאַג דעם 12 סטיציען ה. י. 7 אָוועגד אַ אויסערגעוועהנליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג** אין לאָקאַל פון „לינת הצדק", כדי צו קלויבען אַ נייע פערוואַלטונג, וועלכע זאָל זיין ביכולת צו דערהאַלטען די עקזיסטענץ און דורכפיהרען אַלע נויטיגע אויפגאַבען, וואָס אַזאַ אינסטיטוציע האָט צו ערפילען. דערביי מאַכען מיר אויפמערקזאַם, דאָס אין פאַל ווען אונזער רוף וועט נישט געפינען דעם געהעריגען אָפּקלאַנג און ס'וועט נישט קומען אַ גרויסער עולם צו ראַטעווען די אינסטיטוציע, וואַרפען מיר אַראָב פון זיך די גאַנצע פעראַנטוואָרטליכקייט אַלס אָנפיהרער פון דער געזעלשאַפט, און דער „לינת הצדק" וועט געשלאָסען ווערען און דער לאָקאַל וועט בעפרייט ווערען.

עס טהוט אונז בענוג וועה, וואָס אַזאַ בנין, וואָס איז אויפגעבויט געוואָרען מיט אַזוי פיל מסירת נפש זאָל אומפאַלען, אָבער קיין אַנדערע עצה האָבען מיר נישט. זאָל דער טרויריגער גורל פון הונדערטער אומגליקליכע אָרימע קראַנקע פאַלען אויף דער פעראַנטוואָרטליכקייט פון דער שטאָדט.

ראַדאָמער יודישע בירגער! נעמט אין אַכט אונזער אויפרוף און האַלט דאָס נישט פאַר גרינג. מיר אַפּעלירען צו אייך נאָך אַמאָהל, קומט מאַסענוויז היינטיגען זונטאַג אויף דער אויסערגעוועהנליכער פערזאַמלונג אין לאָקאַל פון לינת הצדק רווינסקאַ 3, 7 אָוועגד און העלפט ראַטעווען די אינסטיטוציע כל זמן ס'איז נאָך צייט!

ציטווייליגע קאָמיטעט
ביים „לינת הצדק" אין ראַדאָם.

וואָרנונג.

זייט אַ לענגערע צייט דרעהט זיך ארום אין ראַדאָם אַ געוויסער יונגערמאַן יעדוואַב (אַ קירזנער) פון קאַליש, וועלכער וויל אָפּנאַרען יונגע מיידלעך, צוזאָגענדיג זיי, אַז ער וועט חתונה האָבען מיט זיי און וועט דערנאָך אַוועק קיין אויסלאַנד, וואו ס'וועט זיי גוט זיין ביי איהם. ביי אַ געוויסער פריילין ראַדאָם אַ פון [illegible] קומט ער אָפּט, צוזאָגענדיג אויך מיט איהר חתונה צו האָבען. יעצט ווידער קומט ער אריין צו אַ צווייטע פריילין אַ געוויסע ש. צ. שוין 10 חדשים ווי ער עסט און טרינקט דאָרט, ניט בעצאָהלענדיג און צום סוף האָט ער פאַריגען דינסטאָג ביינאַכט ד. ה. דעם 12|31 פ. י. מקדש געווען אַ געוויסע פרל לאה ל.

אויף ווי ווייט זיין „איידעלער" כאַראַקטער און „מענשליכקייט" דערגעהט קאָן אויך ווייזען וואָס אַפילו פאַר סחורה, וואָס ער האָט געקויפט ביי דער פרוי ווייגטרויב אויף שערצען, בעצאָהלט ער נישט און ביים מאַהנען זידעלט איהם די פרוי, אַז אַפילו די אַנוועזענדע מענשען מוטר'ן איהם אויס. דאָס דאַרף זיין אַ וואָרנונג, אַז מען זאָל זיין פאָרזיכטיג מיט אַזאַ מין מענש, וועלכער קאָן אַזוי-אַרום פערפיהרען אַ סך מענשען, פאָרשטעלענדיג זיך אַלס קאַוואַלער. ווי מען ווערט געוואָהר, האָט ער אַ פרוי און קינד אין פאַריז, פון וועלכע ס'געפינט זיך אַ בריעף אין ראַדאָם.

ס. צוקער ראַדאָם.

קול קורא לעזרה!

ליבע ברידער! אַזוי ווי עס איז יעדען בעוואוסט אונזער יעצטיגער מצב הפרנסה בכלל און די געדריקטע לאַגע בפרט, זה שוין זייט אַ פּאָר יאָהר זענען מענשען, וואָס זענען געווען עולים, געוואָרען יורדים ר"ל. איז אַלזאָ אַ חיוב קדוש, אַז אין אַזאַ שטאָדט זאָל געגרינדעט ווערען אַן „הכנסת אורחים". מיר דאַרפען זיך אַנגעבען אַ חשבון הנפש און קוקען פון פאַר די פיעל אָנגעקומענע מענשען, וואָס פאָהרענדיג פון זייער שטאָדט אין דער צווייטער האָבען זיי נישט וואו דעם קאָפּ אַנידערצולעגען. פאַראַן זאָל ראַדאָם זיין אָבגעזונדערט פון אַנדערע שטעדט, דהיינו לובלין וכדומה און אַלע אַנדערע האַנדעל'ס-שטעדט, וואו עס געפינען זיך חברות פון „הכנסת אורחים" אין אַ ספּעציעלען לאָקאַל פאַר אנשים נכבדים, וואָס זיינען אַראָב פון זייער מצב הפרנסה. אומעטום איז איינגעפיהרט, אַז אַזעלכע מענשען קומען צופאָהרען, מעלדען זיי זיך צו דער חברה „הכנסת אורחים" און זיי בעקומען אַ בית-מלון בחנם. ס'איז דאָ פיל אַזעלכע מענשען, וואָס קאָנען ר"ל נישט בעצאָהלען שכר לינה. מיר ווענדען זיך דעריבער צו אייך, אחינו יקרים, נישט צו שטעהן פון דער ווייטענס, נאָר [illegible] אונז צוצוהעלפען צו דער גרויסער מצוה הכנסת-אורחים. מיר פאָדערן קיין גרויסע זומען נישט. מיר ווילען נאָר שאַפען אַ לאָקאַל, ס'זאָל זיין אַ בית-מלון פאַר אָפּגעקומענע מענשען. מיר בעטען יעדען איינעם, ער זאָל נעמען אַן אָנטייל אין דער גרויסער מצוה.

ציטווייליגער קאָמיטעט.

Redaktor Ch. M. Herc

Drukarnia Wyd. „Radomer-Kielcer Leben" Radom, Szwarlikowska 20.